

Polycysteus ovarium syndroom (PCOS)

Wat is...

PCOS is de afkorting voor polycysteus ovarium syndroom. Letterlijk betekent dit dat er meerdere (poly) vochtblaasjes (cysten) in de eierstok (ovarium) aanwezig zijn.

Hoe PCOS ontstaat, is niet bekend. Waarschijnlijk is er niet maar één oorzaak. Bij PCOS kunnen meerdere hormonen betrokken zijn. Vaak is er een verhoogde waarde van de volgende hormonen:

- luteïniserend hormoon (LH). Dit hormoon wekt de eisprong op;
- testosteron;
- insuline. Dit hormoon regelt de waarden van de bloedsuikers.

In combinatie met een onvoldoende waarde van het follikel (eiblaasje) stimulerend hormoon (FSH) wordt de rijping van de eiblaasjes verstoord. Het gevolg is dat in de eierstok meerdere, kleine met vocht gevulde blaasjes aanwezig zijn.

Door de stoornis in de rijping van de eiblaasjes blijft de eisprong vaak uit en ontstaat er onregelmatigheid in de menstruatiecyclus. Bij een normale menstruatiecyclus treden ongeveer dertien tot veertien menstruaties op per jaar. Bij PCOS minder dan acht per jaar. De periode tussen de menstruaties wordt dus langer dan vijf tot zes weken (oligomenorrhoe) of de menstruatie blijft gedurende een half jaar of langer weg (amenorrhoe) waardoor de kans op vruchtbaarheid vermindert.

PCOS kan een relatie hebben met het ontstaan van hart- en vaatziekten, diabetes (suikerziekte) en eventueel met hoge bloeddruk op latere leeftijd. Daarom wordt afvallen bij overgewicht geadviseerd.

Symptomen

Er kan sprake zijn van PCOS als u minstens twee van de volgende drie kenmerken heeft:

- bij oligomenorrhoe of bij amenorrhoe;
- u heeft een verhoogde waarde van het testosteron en/of verschijnselen die passen bij een verhoogde waarde van het testosteron, zoals bijvoorbeeld acné of overbeharing volgens een mannelijk patroon;
- bij inwendige echoscopie worden meer dan twaalf (poly)cysteuze blaasjes in minimaal een van de eierstokken gezien (figuur 1a en 1b).

Mogelijke gevolgen van PCOS korte termijn:

- Overbeharing
- Acne

- Verminderde vruchtbaarheid
- Miskraam

Overbeharing

Lichaamsbeharing is sterk afhankelijk van het ras. Bij vrouwen met PCOS heeft de overbeharing een mannelijk patroon: bijvoorbeeld in het gezicht, op de onderarmen of in een lijn vanaf het schaamhaar omhoog naar de navel. Overbeharing is vooral afhankelijk van de gevoeligheid van de haarfollikel voor het testosteron waardoor het niet altijd lukt overbeharing afdoende te behandelen. De waarde van het testosteron kan normaal zijn. Overbeharing kan met hormonen (anti-androgenen) of cosmetisch behandeld worden.

De keuze om de overbeharing te behandelen hangt af van de ernst van de klacht. Overbeharing kan veroorzaakt worden door teveel aan testosteron, maar vaker ligt het aan de gevoeligheid van de haarzakjes voor testosteron. Bij hardnekkige overbeharing kan lokale behandeling (bijvoorbeeld met laser) worden overwogen.

Acne

Acne op volwassen leeftijd wordt vaker gezien bij vrouwen met PCOS. De anticonceptiepil vermindert vaak de acne. Geeft dit onvoldoende resultaat dan kan eventueel verwijzing naar een dermatoloog plaatsvinden.

Verminderde vruchtbaarheid

De kans op zwangerschap bij PCOS is kleiner door het verminderde aantal cycli waarin een eisprong optreedt.

Miskraam

Na een behandeling voor PCOS is de kans op een miskraam iets groter.

Mogelijke gevolgen van PCOS lange termijn

Gevolgen voor de algemene gezondheid

Vrouwen met PCOS hebben een verhoogde kans om op latere leeftijd gezondheidsproblemen te krijgen. Meestal treden deze problemen pas rond of na de overgang op. Dit zijn diabetes mellitus type II (suikerziekte), hart- en vaatziekten, hoge bloeddruk en op jonge leeftijd al een verhoogde kans op kanker van het baarmoederslijmvlies (endometriumcarcinoom). Veel van deze problemen hangen samen met overgewicht en een verminderde gevoeligheid voor insuline. Vrouwen met PCOS kunnen de lange termijn gevolgen verminderen door een gezonde levensstijl.

Diabetes mellitus (type II)

Ongeveer de helft van de vrouwen met PCOS heeft overgewicht. Overgewicht gaat vaak samen met een verminderde gevoeligheid voor insuline. Om de waarde van het glucose op een normaal niveau te houden wordt er meer insuline aangemaakt. Als de waarden van het glucose te hoog blijven raakt de suikerstofwisseling gestoord en ontstaat er uiteindelijk suikerziekte (diabetes mellitus type II).

Hoge bloeddruk, verhoogd cholesterolgehalte en hart- en vaatziekten

Overgewicht, een hoge waarde van het testosteron en suikerziekte geven een verhoogde kans op een hoge bloeddruk, een verhoogd cholesterolgehalte en hart- en vaatziekten. Behandeling van deze problemen door middel van afvallen, een dieet, meer beweging en zo nodig door medicijnen

verlaagt de kans op schade voor uw lichaam. Uw arts kan u hierbij helpen.

Oorzaken

Bij wie komt PCOS voor?

PCOS komt voor bij 5 tot 10 procent van alle vrouwen. In sommige families komt dit vaker voor. Overgewicht speelt een rol. Vrouwen die aanleg hebben voor PCOS krijgen dit als ze dikker worden. Doordat overgewicht tegenwoordig vaker voorkomt, komt PCOS mogelijk ook vaker voor.